

DET TEOLOGISKE FAKULTET
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
P.O.B. 2123
1015 København K.

Att: chefkonsulent Rasmus Paaske Larsen



Vedr. ministeriets skrivelse af 7. maj 2009 om tilbud på afgivelse af responsum, jf. dok.nr. 576362/09

27. MAJ 2009

I skrivelse af 7. maj 2009 har ministeriet anmodet Det Teologiske Fakultet om at afgive tilbud på udarbejdelsen af et responsum, der kan bidrage til drøftelser i folkekirken om forslag til åremålsansættelse af biskopper. Baggrunden herfor er, at en af kirkeministeren nedsat arbejdsgruppes rapport om åremålsansættelse af biskopper mv. fra december 2008 *dels* indeholdt en mindretalsudtalelse (der modsætter sig åremålsansættelse af biskopper, ønsker de konsekvenser for provsters ansættelsesforhold, som en åremålsansættelse af biskopper måtte have, belyst og i det hele efterlyser teologisk og kirkelig argumentation for åremålsansættelse af biskopper), *dels* har fremkaldt høringssvar, der ligesom mindretalsudtalelsen generelt efterlyser embedsteologiske overvejelser om bispeembedets baggrund og stilling i folkekirken.

DEKANEN

KØBMAGERGADE 44-46
P.O.B. 2164
1150 KØBENHAVN K.

TLF 35 32 39 61
DIR 32 35 36 02
FAX 35 32 36 00

skp@teol.ku.dk
www.teol.ku.dk

REF: SKP

Ministeriet beder i sin skrivelse fakultetet om at tage stilling til et kommissorium, som rummer tre spørgsmål, og udbeder sig endvidere oplysning om, hvem der tænkes udpeget til at udarbejde responsum, hvornår det kan foreligge, og hvilken betaling fakultetet vil tage for udarbejdelsen. Ministeriets henvendelse er blevet drøftet i et lille arbejdsudvalg bestående af lektor Hans Raun Iversen, professor Mogens Müller og professor Kirsten Busch Nielsen samt undertegnede. Jeg skal hermed meddele ministeriet udfaldet af vore drøftelser:

Et i alle måder fyldestgørende responsum ville være en stor, arbejdskrævende og bekostelig opgave af ikke mindre end et års varighed. Vi stiller os imidlertid stærkt tvivlende over for, om de svar, som et sådant responsum kunne give på de tre stillede spørgsmål, i substansen ville komme til at afvige fra, hvad folkekirkeordningen umiddelbart lægger op til, og hvad der i det væsentligste allerede er kommet til udtryk gennem høringsmaterialet. Hvad ministeriet har udbedt sig, er ikke en gennemgribende embedsteologisk undersøgelse, men derimod svar på tre konkrete spørgsmål. Et embedsteologisk forskningsprojekt om tilsynsembedets indhold og stilling kunne være interessant og relevant, men det er ikke et sådant, ministeriet har rekvireret, og selv om det i sagens

KIRKEMINISTERIET

29 MAJ 2009

natur ikke på forhånd kan siges, hvad en mere omfattende teologisk undersøgelse af historisk-systematisk karakter ville føre til, finder vi det overvejende usandsynligt, at der ville fremkomme resultater, som afgørende ville ændre, hvad der uden videre kan svares på de tre spørgsmål.

Således finder vi, at spørgsmålet, om åremålsansættelse af biskopper ville være i strid med luthersk tradition, kan afgøres alene med henvisning til, at folkekirkeordningen er vokset frem på en evangelisk-luthersk baggrund og kan ses som udtryk for en evangelisk-luthersk forståelse af forholdet mellem kirke og stat (1). Denne ordning lægger op til, at præster, provster og biskopper er ansat af staten på vilkår, der defineres af dansk lovgivning. Ansættelsens varighed er i den forbindelse i sig selv hverken mere eller mindre "luthersk". Om biskopper for at have de bedste muligheder for at varetage deres hverv bør være ansat på åremål senest til det fyldte 70. år (som nu) eller på et åremål af f.eks. 12 års varighed (som foreslået) og med eller uden mulighed for genvalg/ansættelsesforlængelse, er et spørgsmål, hvis afgørelse efter vores mening ikke i sig selv vedrører den konfessionelle integritet i stillingen som biskop i folkekirken. Varigheden af biskoppers ansættelse kan og skal alene fastlægges ud fra, hvad der findes mest hensigtsmæssigt og således tjener embedsudøvelsen bedst. Den frie mulighed for at indrette biskoppernes ansættelse efter praktiske hensyn er af principiel betydning i en luthersk kirke og gælder således også i lutherske kirker, der ikke er knyttet til staten. Herfra kendes der da også eksempler på åremålsansættelse, ofte med mulighed for genvalg.

Ligeledes finder vi ikke, at en indførelse af ansættelse på længerevarende åremål (f.eks. 12 år) for nyudnævnte biskopper i folkekirken nødvendigvis må have konsekvenser for provsternes ansættelsesforhold (2). Provsteembedet må rigtignok, som det også er anført i mindretalsudtalelsen, ses som ét med bispeembedet, idet provsten udøver sit embede på delegation fra biskoppen. Men ligesom varigheden af biskoppens ansættelse kan fastlægges, uden at det i sig selv forudsætter eller involverer en stillingtagen til embedsudøvelsens konfessionelle integritet, ser vi også varigheden af provstens ansættelse som noget, der alene kan og skal fastlægges ud fra, hvad der nu engang bedst tjener embedsudøvelsen, herunder provstens forhold til præster og biskop. En eventuel ændring af ansættelsesvilkårene for biskopper indebærer efter vores skøn ikke nødvendigvis ændringer af ansættelsesvilkårene for provster. Også her bør som sagt alene hensynet til, hvad man nu engang finder mest hensigtsmæssigt, stå i forgrunden.

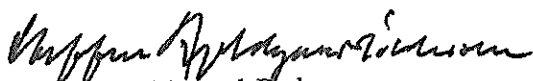
Som det er fremgået, finder vi, at spørgsmålet om åremålsansættelse af biskopper må afgøres ud fra, hvad der findes mest hensigtsmæssigt for embedsudøvelsen. Det samme gælder for de afledte spørgsmål (åremålets varighed, muligheden for genvalg/ansættelsesforlængelse, tilbagegangsstilling, pensionsalder, seniorordning samt dispensation fra bopælspligt). Hvad denne hensigtsmæssighed konkret består i, og hvordan hensynet til den bedst varetages i en evangelisk-luthersk kirke i dag, må det være de folkekirkelige instansers opga-

ve at udrede og redegøre for, så lovgivningen bedst muligt kan tage højde derfor. Gennem den afholdte høring om det ministerielle udvalgs rapport er der fremkommet en række væsentlige synspunkter vedr. hensigtsmæssigheden af en eventuel ændring af vilkårene for biskoppers ansættelse. Vi finder, at der gennem høringssvarene er anført de væsentligste relevante embedsteologiske og teologiske synspunkter vedr. en ansættelse på længerevarende åremål af biskopper (3).

Vi tvivler på, at et responsum fra Det Teologiske Fakultet om åremålsansættelse af biskopper ville nå til nogen anden konklusion end den skitserede vedr. spørgsmålene om hhv. en sådan ansættelsesforms forenelighed med luthersk tradition (1) og mulige nødvendige konsekvenser for provsteembedet af en ændring (2), og vi stiller os også tøvende over for, at der skulle være væsentlige synspunkter af embedsteologisk eller teologisk art til sagens belysning, som ikke allerede er kommet frem gennem høringssvarene (3).

På denne baggrund tillader vi os høfligt at besvare ministeriets anmodning med, at vi ikke finder, at der er behov for, at det allerede foreliggende materiale suppleres med et omfattende responsum fra Det Teologiske Fakultet. Skulle ministeriet mod forventning alligevel ønske et sådant, vil professor, dr.theol. Kirsten Busch Nielsen stå for udarbejdelsen, som kan være tilendebragt inden udgangen af august 2010 til en pris svarende til, hvad et professorårsværk koster (ca. 750.000 kroner).

Med venlig hilsen



Steffen Kjeldgaard-Pedersen
Dekan